

יאיר ניצני מרים גבה

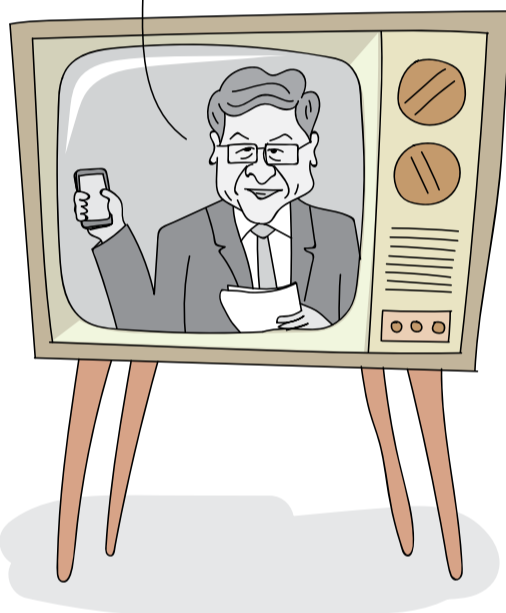
רגע של עברית

יש כמה מילים לוועזיות שהפופולריות שלהן גואה בזמן האחרון, ואשמח להציע להן תחליף הולם

- **אמוזגי**. למי שלא יודע, מדובר באייקונים הדיגיטליים המצוירים בסגנון סמיילי, שאמורים לבטא מילה, רעיון או רגש במחשב או בטלפון. אני מציע לעברת ל"מעיקון" או ל"נדרודון".
- **ביטקוין**. רוב האנשים שאני מכיר לא הספיקו לקנות ביטקוין בזמן, ועכשיו מצטערים שלא הביאו את המכה. אני מציע את השם העברי "מטבעסה".
- **ווטסאפ**. זה קל: "מנ'שמה", "כיףאחי", "מה'ניה", או הכי פשוט: "אאההה"...
- **סטורי**. הווידאו הקטן באינסטגרם או בפייסבוק יכול להיקרא "סיפורשת", "הסיפורשך" או "צומינון".
- **פייקניוז**. גם כאן יש לי כמה הצעות: "חירטוטון", "שקרשת", "בריונית לוי".
- **וונדר וזמן**. פעם תרגמו ל"אשת חיל", אבל במציאות הישראלית עדיף: "אשת חייל קרבי", או פשוט לשנות במי-לון ל"גל גדות". גם בשיר הגלשן צריך לשנות את השורה ל"הנה בא עוד גל גדות".
- **גראם**. "מסטולילה", "גלגלון". גראם רפואי יכול להיקרא "היזיון רפואי", "אופטלגניה" או "סבא-סבבה".
- **ריטלין**. לממתק שמקבל כל ילד עם הפרעת קשב או עם הורים שנגמרה להם הסבלנות, אפשר לקרוא "שקטונער" או "פוקוס-קידס".
- **גי.פי.אם**. מכשיר הניווט המשוכלל נקרא בעברית נווטן, שזה לא רע, אבל אם יורשה לי הייתי מציע את "מממ", כי במקרה שלי הוא רוב הזמן מחשב מסלול מחדש.
- **גוגל**. מנוע החיפוש הנודע צריך להקרא בעברית על שם מייסדו היהודי "מחפסרגיי", או על שם שותפו לארי פייג' – "מהידף".
- **אמזון**. מעצמת המסחר המקוון יכולה בקלות להיקרא בעברית באופן שגם יישמע דומה למקור וגם יזכיר שהחברה התי-חילה את דרכה במכירת ספרים: "Ama-ספר".
- **אי.ביי**. בעיקרון מדובר במי פרץ (bay) של סחר אלקטרוני, ולכן אני מציע את: "קיוסקליק", "מפלצריכה" (שמצלצל קצת כמו נפיחה) או "צרכנורניק".
- **ה'ש'טג**. האקדמיה ללשון הע-ברית הציעה את: "תג הקבצה", שנשמע ערכני וסקסי כמו הסבתא של אליעזר בן-יהודה. אני מציע את: "קיבוציוץ", או לפחות את "השטפן-תאיר", שמתכתב עם ביאליק.
- **ווייז**. תוכנת הניווט הישראלית ראויה לשם עברי. אני מציע את: "אפליקצור", "פקקץ" או "מורימון".
- **האברבורד**. בפרסומים אני רואה שכבר קוראים לו "רכיבנע", אבל לדעתי יתאים יותר "רגל-רסק", "דורסבא" על שם הקשיש שהוא צפוי לדרוס, או "מיונע" – הרכב שיוכיל אותך ישר למיון. ●

yairn@israelhayom.co.il

חברת "תפוח"
הפיצה איך חדש ובו
מ'ציקונים מעודכנים

איור: טל לזר

"לא, אבל יש לנו כמוסה ופרוסה בעשרה שקלים". האקדמיה בחרה לכנות המולס בשם דר רחוב. מחשבה יפה. אמרו מעתה: "הוא כבר לא חסר בית, הוא פשוט דר רחוב". בעיתון בסוף השבוע יהיה אפשר לשלב שני מושגים:

"לצפייה בכתבה בוידאו, אנא סרוק את הקודר. אם אתה דר רחוב, אנא התכסה בעיתון". המילה אטרקציה חורשה ל"גררה". בעיני העברות כאן הוא ממש לא אטרקציה ונשמע כמו ההפך ממנה: "איך המסע-דה? מה אני אגיד לך, לא גררה. אשתי גררה אותי לשם, ובזמן האוכל גם גררו לנו את האוטו. מה שכן, המלצרית היתה ממש גררטיבית למראה".

המילה מודיפיקציה, שמשמעה גיוון, החלפה או שינוי, עברה מודיפיקציה למילה "איוך": "האפל האלה. בכל פעם שהם מעדכנים גרסה, אני צרי-כה לאיך את האיוך, ואז הוא לא אז. על זה נאמר: איך – אכלת אותה!".

יש כמה מילים שהפופולריות שלהן גואה בזמן האחרון, ואם האקדמיה עדיין לא מצאה להן תחליף עברי, אשמח להציע את הגרסה שלי.

יש משהו כפוי טובה בתפקיד של האקדמיה ללשון העברית. קברניטיה צריכים לחדש ולרענן את השפה ולהמציא לנו תחליפים ראויים למבול המילים הלוועזיות ששוטפות אותנו. בתמורה הם נענים במטר של עלבונות, הערות מזלזלות ודאחקות (אולי הגיע הזמן לתרגם את דאחקה ל"הצחקרש").

אנחנו מוקפים בגופים ישראליים שרוצים להתפס כחד-שניים באמצעות שמות לוועזיים דוגמת הוט, יס, פרטנר ו-am:pm, בזמן שהגוף שאמור לסמל את החדשנות והקדמה של שפתנו נתפס מיושן ומתנשא, שממציא מילים שאפילו אבשלום קור לא ישתמש בהן.

התחליף העברי הראשון שהאקדמיה צריכה למצוא הוא לשמה שלה. כרגע השם הוא אוקסימורון (כלומר, "ניב גי-גודים"), כשהמוסד שאחראי לשמירת השפה העברית נקרא בשם שהגיע מיוונית ונשמע פחות מקומי אפילו מאנטיוכוס. כמו שעברתנו שירים יווניים כגון "תודה", "עיניים שלי" ו"פני מלאך", ואפילו לא ביקשנו רשות, אפשר לעשות את זה גם ל"אקדמיה". אני מציע את "השכלון", "השכךמיה" או "לימודיארדה". לחלופין, אפשר לנסות את "חרשניה" או "פלצניברסיטה".

מתברר שאני ממש לא הראשון שחשב שיש כאן בעיה, וכבר בשנות החמישים התגלע ויכוח בנושא. חבר הכנסת ולימים הנשיא יצחק בן-צבי הציע את השם "תחכמונה", וראש הממשלה דוד בן-גוריון הציע את "תחכמון". הם כני-ראה לא יכלו לשער שהביטוי חכמולוג יטרוף את הקלפים ויהפוך את מי שעושה שימוש יתר במוחו לכינוי גנאי (מ"כ בטירונות: "ניצני יא חכמולוג, עכשיו תקיף את המחלקה עם נשק באוויר").

לאחרונה הנפיקה הלימודיארדה ללשון העברית (יושב לא רע...) כמה מילים חדשות. למשל, "בקבוקית" – תחליף לאמפולה; קידור במקום קוד QR; "חמת" במקום שלוקר; ו"כמוסות קפה" במקום קפסולות. אני מוצא שצריך לבחון מילים לפי הדרך שבה הן נש-מעות בשיח יומיומי. הנה, למשל, דיאלוג שנשמע קצת משונה, וכנראה לא יקרה:

אחי, מאיפה יש לך את השיר החדש של סטטיק ובן-א?
"מה קרה לך? היה קידור בעיתון. סרקתי והורדתי לשה-רחוק הפיקח של חברת תפוח".

גם החמת (לשעבר שלוקר, מתקן שממנו שותים בטיולים ובמסעות בצבא) נראה לי קצת כבר לשימוש יומיומי: "אחי, אל תשאל איך זימברו אותי. סויסה המ"כ הצמיד אותי לחמת כל השבת, עלק חמת של בחור. נראה לי מרוב ייאוש כל השבת אני הולך לנגן מוזיקה סקוטית".

לגבי ה"כמוסה" אני קצת יותר אופטימי:
הבאתי כמוסות קפה למשרד, אבל החבאתי אותן במזגירה, שמבחינת שאר העובדים יהיו סוד כמוס.

"מה כואב לך על הכסף, יא חתיכת כמסן".
או בכית קפה:
סליחה, יש לכם פה מבצע של קפה ומאפה?